

MÖRSETEKENS

10 jaar
Morsetekens
en
hoe verder?

Morsetekens

Dit magazine is ter bevordering van de onderlinge communicatie samengesteld voor de bewoners van het Morsdistrict te Leiden en door vrijwilligers uit het Morsdistrict.

We houden u zoveel mogelijk op de hoogte over allerlei gebeurtenissen in de wijk, mede door informatie die u ons stuurt. Voor het insturen van informatie zie de sluitingsdata.

Inhoud

o.a.:

- Puzzelwinnaar | 4
- 50 jaar Rugby in de Mors | 6
- Wijkvereniging Lage Mors | 8
- 10 jaar Morsetekens | 10
- Riool Hoge Mors | 13
- Parkeerplaatsen&stekkers | 14
- Morse Mondialen | 18
- Azurietkate | 20
- Jeugdgezondheidszorg | 22
- Dieren van de Mors | 25

Correspondentie

Wijkmagazine 'Morsetekens'
p/a Huis van de Buurt Morschwijk
Topaaslaan 19
2332 JC Leiden
info@morsetekens.nl

2023
Sluitingsdatum insturen kopij:
1^e nr: 12 februari
2^e nr: 14 mei
3^e nr: 27 augustus
4^e nr: 12 november

Verschijsing:
1^e nr : 13 maart
2^e nr: 26 juni
3^e nr: 2 oktober
4^e nr: 15 december

Verschijnt in:
Morsdistrict
Oplage: 4000
Voor meer informatie en/of advertentie-
mogelijkheden verwijzen wij naar onze
website www.morsetekens.nl

Redactie

Frauke Bokker	verspreiding
Wendy Buysse	(eind)redacteur
Yvonne Nicase	vormgeving
Ger Koper	adviseur
Bart Hagedoorn	redacteur
Rig Mutschler	redacteur
Victor Kersing	webredacteur
Arjen Schouten	beheer website
Nidia Gans	social media
Rémon de Jong	social media
Lia van der Laan	puzzel/redactie

Steungroep:

Eveline Lameer	cultuurcoach
Mirjan van der Blom	wijkregisseur
Femke Bolding	buurtcoach

Stichting Vrienden van Morsetekens

Ger Koper	secretaris
Wendy Buysse	voorzitter
Yvonne Nicase	lid

Morsetekens is ook digitaal beschikbaar op
onze website www.morsetekens.nl en op
Instagram en Facebook

REDACTIONEEL

Het is Hemelvaart en de zon schijnt eindelijk. Ik loop een rondje door de wijk langs de Azurietkade – waar u over kunt lezen in dit nummer. Even inspiratie opdoen en in mijn hoofd alle kopij langslopen. Wat dan blijft dan hangen, is dat er weer over heel verschillende aspecten van de wijk is geschreven: over sport, cultuur en geschiedenis, over mensen en dieren en stenen, over plannen van de gemeente en activiteiten van de verenigingen, over de Lage en de Hoge Mors en Transvaal. Ik licht er een paar toe.

De vorige editie zijn we gestart met een serie “sport in de wijk”. Dit nummer stelt rugbyvereniging DIOK zich voor. Andere sportverenigingen kunnen zich nog steeds melden.

foto: Gerry van Bakel

De reeks over de Morse Mondialen blijft scoren. Ook nu weer had zich een kunstenaar gemeld, alweer de vijfde in de reeks. Missen we nog iemand en wilt u ook geïnterviewd worden over uw kunst? Mail info@morsetekens.nl.

De Vereniging Lage Mors heeft niet stilgezeten en geeft een kijkje in hun activiteiten. In de dierenweide Kweeklust is het lente en daar genieten ook de kinderen van de Pacellischool van.

Er staat ook weer een puzzel op de laatste pagina. Vult u die ook in, denk er dan aan dat u de oplossing aan ons kunt mailen. We verloten elke keer een boekenbon aan een van de juiste inzendingen.

De puzzelwinnaar van het maandnummer hebben we door omstandigheden, nog niet kunnen bereiken. Dat komt in het volgend nummer.

De Morsetekens wordt samengesteld en gemaakt door een groep enthousiaste vrijwilligers. Daar kunnen we er zeker nog meer van gebruiken. Redigeert of schrijft u graag stukjes, heeft u coördinatievaardigheden, meldt u dan.

Naast enthousiaste vrijwilligers is er natuurlijk ook geld nodig om het nummer te drukken. Dat is helaas niet zo simpel te regelen. U kunt in dit nummer lezen wat we daarvoor doen. Heeft u zelf ideeën over hoe we de financiering kunnen rondkrijgen, laat het ons dan vooral weten, wij staan ervoor open. Wij zijn in elk geval heel blij met uw donaties! Ook na het vorige nummer hebben we weer €820 euro opgehaald en kunnen we ook het huidige nummer bekostigen.

Dank aan alle donateurs!

Wendy Buysse

Puzzelwinnaar

De puzzelwinnaar van Jaargang 9 nr. 4 heeft zich gemeld. Het is mevrouw Slingerland uit de Hoge Mors. Door omstandigheden was de uitreiking misgelopen. Nu kon ik gelukkig haar prijs overhandigen. Mevrouw Slingerland, 81 jaar, puzzelt veel. Elke morgen maakt ze die van het Leidsch Dagblad. Dan pas brengt ze de krant naar haar schoonzoon. Bij toeval heeft ze onze puzzel, na die te hebben opgelost, naar ons toegezonden. Dat hoor ik wel meer. Wel altijd oplossen, maar niet inzenden. Dan sturen ze de puzzel een keer op en is het direct raak. Andere hobby's zijn wandelen en fietsen, Mevrouw Slingerland gaat bijna zeker een mooi puzzelboek kopen.

Lia van der Laan

Vrijwilligersavond!

Incluzio Huis van de Buurt Morschwijk nodigt vrijwilligers in de Mors uit voor een gezellige avond op woensdagavond **20 september van 19.00 tot 21.00 uur**.

Zet jij je in voor de Mors en doe je dit met enige regelmaat, dan staan we daar graag eens bij stil, want mensen zoals jij, die de buurt opfleuren door hun werk, maken het verschil. Deze avond verzorgen wij de koffie/thee & een drankje met iets lekkers voor jou.

Wij hopen veel mensen te mogen ontmoeten om verhalen te delen, ervaringen uit te wisselen en elkaar en ons te inspireren. Bij deze verbindings-avond zijn ook onze collega's van SOL en BuZz aanwezig. Ben jij erbij?

Om te weten hoeveel kopjes koffie we mogen zetten, krijgen we graag vóór 8 september je aanmelding bij Lia van Dam: lvdam@incluzio.nl

INLUZIO LEIDEN.

Cultuurcoaches

Deze maand kunnen kinderen uit groep 5 t/m 8 zich inschrijven voor GRATIS naschoolse workshops van Verwonder om de Hoek. Dit project is dit jaar voor het eerst gestart op scholen in de Mors, nadat het al eerder in Leiden Zuidwest en de Stevenshof heeft plaatsgevonden.

Op de OBS de Morskring en de Pacelli zijn in mei workshops op school geweest. Als vervolg hierop kunnen ouders hun kinderen inschrijven voor de gratis workshops na schooltijd.

Deze vinden allemaal plaats in de wijk.

Dit zijn workshops die de cultuurcoaches speciaal hebben geregeld voor deze scholen, gericht op de interesses van de kinderen. Zo kunnen de kinderen leren dj'en, zingen, toneelspelen, de ruimte onderzoeken met de Jongeren Werkgroep Sterrenkunde, boetsen, meer over beestjes en planten te weten komen en zelf technische snufjes bouwen.

Tijdens de zomervakantie zijn de cultuurcoaches ook te vinden in de Mors! Wij hebben samen met SOL gewerkt aan de zomerprogrammering en organiseren een aantal keer culturele workshops voor kinderen van 4 tot 12 jaar in het Huis van de Buurt Morschwijk. Als jouw kinderen het SOL programmaboekje hebben gekregen via school, neem vooral een kijkje en schrijf ze in! Op 17 juli is er dan in de Mors een theatervoorstelling van Theatralala en op 16 augustus kunnen er beeldjes gemaakt worden van gips en is er een theaterworkshop. We hopen jullie snel te zien in het Huis v.d.Buurt!

Wil je in jouw wijk werken?

Vanaf januari 2024 gaan wij zorg leveren in de nieuwe Robijnhof. Je bent nu ook al van harte welkom.

Heb je een achtergrond in de zorg of heb je affiniteit met de zorg?

Kijk op:
werkenbijlibertasleiden.nl

50 jaar Rugby in de Mors

Wil je eens een keer iets anders dan de standaard sporten in Nederland? Houd je van fysiek contact, wil je aan de bal komen met zowel je handen als je voeten en ben je niet kleinzerig aangelegd? Dan is rugby de sport voor jou!

Rugby is een harde maar eerlijke sport voor iedereen. Bij Rugbyclub DIOK aan de Smaragdlaan 101 in de Mors wordt het al bijna 50 jaar gespeeld. Voor elke lichaamsbouw is er een positie op het rugbyveld, iedereen is welkom en je kunt al vanaf een leeftijd van 4 jaar bij ons terecht!

Bij rugby leren wij een aantal zaken die je niet vaak ziet op de Nederlandse sportvelden. Rugbyers hebben respect voor de scheidsrechter en stellen zijn beslissingen niet ter discussie, sterker nog: er wordt totaal niet gesproken tegen de scheidsrechter! Dit respect wordt al van jongs af aan aangeleerd en zit ook in de regels van de sport. Hierdoor kan deze spectaculaire balsport gespeeld worden en geeft het de beoefenaars ervaring mee die ook buiten de sportvelden van waarde kan zijn.

DIOK staat voor Doorzetten Is Onze Kracht. Onze club is opgericht in 1971 en heeft 850 leden. We zijn een inclusieve vereniging die nog steeds groeiende is. Al onze teams (jeugd, heren en dames) spelen op het hoogst mogelijke niveau in de Nederlandse Rugby competities.

Wij zijn een familiegerichte rugbyclub en de op één na grootste van Nederland. We hebben de beste coaches van Nederland. Met 15 Nationale Kampioenschappen op het hoogste

niveau waarvan 10 jaar achter elkaar, zijn we houder van het record van de langste opeenvolgende reeks van Nationale Kampioenschappen volgens het Guinness Book of Records.

Onze club staat voor alle waarden die horen bij het rugbyspel, maar heeft er ook een paar aan toegevoegd: Respect – Commitment – Discipline – Integriteit – Onbaatzuchtigheid – Kameraadschap. Deze waarden zitten in ons DNA en zijn verweven in alles wat we doen op en naast het veld. Bovenal maken we natuurlijk veel plezier, is buiten sporten gezond en zorgt sporten in teamverband voor verbinding.

Als dit jou aanspreekt, dan ben jij (of je kind) van harte welkom om bij ons te komen sporten. Schrijf een mail naar bestuur@diokrugby.nl Je kunt ook langs komen op een van de trainingsavonden (zie website) of tijdens het weekend. Als er gespeeld wordt, zal vast één van onze leden zich ontfemen over jou als potentieel nieuw lid en je verder helpen binnen onze vereniging. Tot snel op Sportpark de Mors.

Arwin Akse

Meer informatie vind je op onze website www.diokrugby.nl

Digitale vragen

Wilt u meer weten over de computer of laptop?

Heeft u vragen over gebruik van een tablet of uw mobiele telefoon? Weten hoe DigiD werkt of hoe u een e-mailadres kunt krijgen?

U kunt alles vragen (behalve onze pincodes) op vrijdagen tussen 10.00 en 11.30 uur in Huis van de Buurt Morschwijk, Topaaslaan 19. De bijeenkomsten kosten €1,- per keer en de eerste keer kunt u gratis komen.

Domme vragen bestaan niet en het is nooit te laat om (verdere) stappen te zetten in de digitale wereld. We zijn een klein en gezellig groepje. Voor een klein prijsje kunt u er koffie of thee bij krijgen.

De bedoeling is dat u na een leuke ochtend weer verder kunt met wat u wilde: of het nou videobellen met de kleinkinderen is of digitaal uw belastingen bekijken.

We vinden het leuk als u langs komt op vrijdagochtend!
Tot ziens

Giel Overdijk en Agnes Brugman

FYSIOTHERAPIE
Vondellaan

Wij helpen u graag bij pijnklachten of problemen bij het bewegen

Locaties:
Gezondheidscentrum Vondellaan, Vondellaan 35Ac, 2332AA Leiden
Schouwenhove 22, 2332 DP Leiden

Contact? info@fysiotherapievondellaan.nl of 071 5761757.
Meer info? www.fysiotherapievondellaan.nl

WV Lage Mors

Zomerborrel op 1 juli

We nodigen bewoners van de Lage Mors graag uit voor onze jaarlijkse zomerborrel op 1 juli van 14.00-17.00 uur in Park Kweeklust. We willen jullie graag leren kennen. Er is genoeg te beleven met activiteiten voor kinderen, akoestische muziek en een hapje en drankje. SOL en Inluzio zijn ook van de partij. Benieuwd wie er allemaal woont in de wijk en wie wij zijn? Kom dan 1 juli naar park Kweeklust.

Wil je zelf iets bijdragen bij de borrel? Zoals muziek maken of kunsten vertonen? Laat het ons weten via vv@wvlagemors.nl. Iedereen is welkom, de partytent zal klaarstaan!

Koningsdag in de Lage Mors

Afgelopen 27 april was weer een geslaagde editie van Koningsdag in de Lage Mors. Met veel dank aan Gaby, die de Koningsmarkt jarenlang organiseerde, nam de Wijkvereniging het stokje dit jaar over. Claas Griffioen zorgde ook dit jaar dat de Oranjevereniging, K&G 3 en burgemeester

Lenferink de vrijmarkt hebben geopend. Vooral bedanken we iedereen die met een kraampje, kleedje of activiteit heeft bijgedragen om deze dag tot de gezelligste dag van het jaar

in de Lage Mors te maken. Mocht je nog willen nagenieten, kijk dan op onze website voor foto's en een leuk filmpje van de vrijmarkt door Sleutelstad: www.wvlagemors.nl.

Wil je volgend jaar ook meehelpen om de vrijmarkt nog succesvoller te maken, we zoeken nog Koningsdagcommissieleden! Stuur ons een mailtje aan vv@wvlagemors.nl.

Wat heeft Wijkvereniging Lage Mors de laatste tijd weten te bereiken?

Elke maand praten wij met de gemeente over haar plannen voor onze wijk zoals over verkeersveiligheid, bouwen of bomenkap.

De wijkvereniging en SOSMors hebben een bezwaar ingediend tegen de tijdelijke demping van de sloot bij het Shell-station aan de Plesmanlaan. De aannemer wil dat water tijdelijk dicht gooien als bouwterrein. Als dit wordt gedempt duurt het circa 40 jaar voordat alle biodiversiteit weer op hetzelfde niveau is. Door het sluiten van een duiker aldaar wordt de doorstroming ook gestopt, waardoor de waterkwaliteit van het overige water in de omgeving slechter wordt. Er zijn allerlei beschermde diersoorten gevonden in de sloot zoals het rietvoortje (zie afbeelding) die in gevaar zouden komen. Genoeg reden om de aannemer aan te sporen om tijdelijke opslag van materiaal en gereedschap anders te organiseren!

Wat hebben we op dit moment al bereikt met onze bezwaren?

1) Er komt een extra drempel om fietsers en voetgangers

extra te beschermen wanneer zij in de toekomst de Vondellaan oversteken ter hoogte van de Plesmanlaan. Zoals jullie in de vorige Morsetekens konden lezen, gaat de kruising van de Plesmanlaan-Vondellaan verlegd worden. De weg komt ook ca. 2,5 meter hoger te liggen. Aan het einde van de helling waar de auto's de wijk inrijden, komt een oversteekplaats (zebrapad) voor voetgangers en fietsers. Om auto's wat af te remmen, komt op die plek dus nu ook een drempel.

2) Op dit moment is de maximum snelheid op de Vondellaan 50 km/h. Het is duidelijk een woongebied en er zijn veel scholen met overstekende kinderen. Geparkeerde auto's maken het oversteken onoverzichtelijk. We hebben de gemeente zover gekregen om eens goed te analyseren of de Vondellaan niet beter een 30 km/h weg kan worden, zodat de laan veiliger wordt.

Waar zijn we nog meer mee bezig?

* Het gebouw van het gezondheidscentrum aan de Vondellaan wordt gesloopt en vervangen door woningen. Wij zetten druk op de gemeente om te zorgen dat het gezondheidscentrum in de wijk blijft. Met een verdubbeling van het aantal woningen moeten de voorzieningen zeker blijven en ook gaan meegroeien.

* We blijven kritisch op de bouwplannen van het project Vondel & Zwaan. We kregen bericht dat de bijeenkomst met buurtbewoners uitgesteld is en waarschijnlijk pas na de zomer zal plaatsvinden.

* Het ROC gaat vanwege ruimtegebrek zes klaslokalen bijplaatsen in containers. Wij gaan in gesprek met het ROC over wat dit voor de wijkbewoners betekent. Ook zullen we

dan praten over het verminderen van overlast van het rookgedrag aan de Vondellaan. Tijdens de Nationale Opschoondag is daar wel 1 kg aan peuken geraapt. Dat hoort toch niet bij een gezonde school!

* We houden alle nieuws over de energietransitie in Leiden in de gaten. We waren bij de laatste twee voorlichtingsbijeenkomsten van WarmtelinQ aanwezig en bij de aftrap van het burgerberaad over de energietransitie. We houden ook goed contact met Wijkambassadeur Yung Lie die ons geholpen heeft het Tochtstropen in de Mors tot een succes te maken.

* We zetten ons in om ervoor te zorgen dat alle buurtbewoners actief mogen meedenken met de projecten van de gemeente. Het participatietraject van de gemeente is vaak niet erg gericht op het werkelijk wat doen met aangedragen ideeën of zelfs maar actief informeren van ons als wijkvereniging. We hebben meegedaan met andere wijkverenigingen om tijdens een gemeenteraadsvergadering hier aandacht voor te vragen. We hopen hiermee beter betrokken te worden door de gemeente in de toekomst bij alle plannen.

Wil je meedenken over de Lage Mors, zelf een leuk idee?

Meld je aan als lid via: www.wvlagemors.nl

Heleen Palmen

10 jaar MORSETEKENS

Goede initiatieven zoals de Morsetekens hebben niet alleen een groep vrijwilligers nodig maar ook geld. Met mooie kopij en een enthousiaste redactie maak je een mooi magazine. Maar het moet ook gedrukt worden. Structurele financiering daarvan is echter niet zo eenvoudig. Het is gemakkelijker om financiering te vinden om iets nieuws te starten dan om voortzetting van financiering te regelen. We nemen u even mee in de geschiedenis.

De startjaren
Maart 2014 verscheen het eerste Morsetekens magazine zoals we het nu kennen. Er waren eerdere pogingen, vandaar het “vernieuwd” op de voorkant, maar die waren gestrand. Dit nummer kreeg een gemeentelijke startsubsidie en werd verder gefinancierd door sponsors als Portaal, Humanitas en de scheepswerf Akerboom. Het mei-nummer van dat jaar werd gefinancierd door Humanitas maar bij het verschijnen

van het septembernummer is de financiering van het decembernummer nog niet rond. Dat nummer komt er wel maar opent meteen met de vraag “Laatste Morsetekens?”. Lezers wordt dringend verzocht om een bijdrage te leveren. Toch komt er een nieuw nummer in maart 2015. Er is €300 aan donaties bijgekomen en daarmee is de financiering net gelukt. Als het mei-nummer van 2015 verschijnt blijkt er financiering gevonden te zijn voor de rest van het jaar, ditmaal dankzij het WOZ-Ondernemerfonds met bemiddeling van de Winkeliersvereniging Diamantplein.

In 2016 lukt het om een bijdrage van de Winkeliersvereniging Diamantplein en een éénmalige uitkering uit een gemeentelijk fonds te krijgen. Bij het tweede nummer van 2016 breekt de zon door: de redactie ontvangt een subsidie van €3000 van de gemeente. Daar kunnen ze dan even mee vooruit.

Structurele financiering?

In het maartnummer van 2017 kan de redactie trots melden, dat de gemeente Leiden het wijkmagazine erkent als orgaan van en voor de wijk en dat ze de drukkosten vergoeden, voor zover ze niet door inkomsten uit advertenties en dergelijke worden gedekt. Dat is prima nieuws en voor een tijdje kan de

redactie aan de gang zonder zich te hoeven bekommeren om financiering. Maar overheden – en ook fondsen – geven geen structurele subsidie. Dat blijkt eind 2019 als de toenmalige wijkregisseur, Marco Versluis, moet laten weten dat de financiering stopgezet gaat worden. Voor de komende nummers lijkt er door goed sparen nog wel wat in de pot te zitten en verder worden lezers weer opgeroepen om te helpen.

Vereniging Stichting Vrienden van Morsetekens

Om het financiële beheer te structureren en om gemeentelijke subsidies aan te kunnen vragen wordt op 15 november 2019 de stichting Vrienden van Morsetekens opgericht. Na korte tijd blijkt dat alleen wijkverenigingen een wijksubsidie kunnen aanvragen. We lossen dit op door eerst met Morslint en later ook met de wijkvereniging Lage Mors afspraken te maken.

Samen met opbrengsten uit advertenties en bijdragen van lezers kan het wijkmagazine weer goed verder.

Tweede lustrum

En dan breekt er oorlog uit in Oost-Europa. De prijzen voor

brandstof stijgen pijlsnel. Het gevolg is dat de drukkosten van het magazine verdubbelen. Daar had niemand op gerekend. De subsidies voor wijkverenigingen blijven onveranderd en adverteerders die het ook moeilijk hebben trekken zich terug. Voor dit jaar verwachten we dat de financiering wel gaat lukken: ons tweede lustrum kan eind van dit jaar gevierd worden.

Morsberaad

Het gewijzigde bestuur van de stichting Vrienden van Morsetekens (nu met Wendy Buysse erbij) is druk bezig met te kijken hoe het volgend jaar gefinancierd kan worden. Binnenkort gaan we overleggen met het Morsberaad en de verzamelde wijk- en buurtverenigingen in de Mors.

Denk/help je mee aan een nieuwe toekomst van Morsetekens?

We hebben een aantal ideeën die we aan het Morsberaad willen voorleggen. Maar alle ideeën voor structurele financiering zijn uiteraard welkom! En vindt u het belangrijk dat de Morsetekens ook in 2024 op uw deurmat komt en laat het ons dan weten via info@morsetekens.nl

Bij voorbaat dank voor uw medewerking!

Ger Koper, Wendy Buysse en Yvonne Nicasie

Participatie

www.taichileiden.nl

06-29518441

Riool en duurzaam in de Hoge Mors

Riool

In een groot deel van de Hoge Mors wordt het riool vernieuwd. Bij het nieuwe riool wordt het regenwater gescheiden van het afvalwater. Het regenwater zal direct de sloot instromen en het riool regelt ook het grondwater in de wijk, zodat er minder kans is op overstroming of juist uitdroging. Met een blik op de toekomst wordt ondergronds ook ruimte gereserveerd voor een warmtenet. De straat moet toch open, dus dit is een mooi moment om straten en stoepen duurzamer in te richten.

Groen

Er komt 9132 m2 extra groen in de wijk: De gekapte bomen voor woningbouw-project Turkoois komen vooral terug in de vergroening van de kruising Hoge Morsweg-Turkooislaan. Uiteindelijk zullen er 19 bomen extra in de wijk staan. Er komen grotere boomspiegels, meer heesters en kruidenrijk gras. Dat zorgt ervoor dat de bodem water beter vasthoudt en de temperatuur op hete dagen net iets lager is door minder stenen.

Veiliger fietsen

De Smaragdlaan krijgt aan beide zijden vrijliggende fietspaden en langs de Agaathlaan komt een vrijliggend tweerichtingsfietspad. Bij de kruising tussen deze lanen kun je na de herinrichting in twee delen, dus veiliger, oversteken door een breed verkeerseiland tussen de rijbanen.

Klankbordgroep van bewoners

Een klankbordgroep van bewoners is betrokken bij de plannen en kwam ook met nieuwe ideeën. Twee daarvan zijn uitgewerkt: éénrichtingsverkeer rondom de Robijnhof en het doortrekken van het wandelpad Morslint door de wijk.

Planning

De eerste fase, die in 2021 al goedgekeurd werd, start in september 2023 rond Diamantplein, Granaatplein en Onyxstraat. Als de gemeenteraad het uitvoeringsbesluit voor fase 2 en 3 in juli goedgekeurd volgt de rest van het werk van begin 2024 tot eind 2027.

RigMutschler

Meer informatie: <https://gemeente.leiden.nl/inwoners-en-ondernemers/werkzaamheden-in-leiden/bouwen-aan-de-stad/hoge-mors/>

Toekomstige situatie

Impressie Agaathlaan

Parkeerplaatsen & stekkers

In Nederland, dus ook in Leiden en in de Mors, komen langs de openbare weg steeds meer oplaadpalen te staan voor elektrische voertuigen. Een probleem hierbij is dat er eigenlijk geen uniforme landelijke regels zijn. Iedere gemeente heeft zo haar eigen regeltjes en de daarbij horende borden. Toch is er wel wat eenheid. In het kadertje hebben we de bordcoderingen gezet die worden gebruikt bij een overtreding en die je dus in een boetebrief terug kunt vinden.

Bordcodering bij oplaadpalen

E4-bord (P-bord) met of zonder oplaadteken

E8-bord (P-bord met afbeelding van een personenauto)

Onder het P-bord hangt dan weer een onderbord met tekst. En daarin zit de grootste variatie.

verkeersbord-
elektrisch-laden-met-
twee-schuine-pijlen.

verkeersbord-
laadpaal-rvv-e08o-
oplaadpunt-be04a

Gebruikte borden in Leiden

In Leiden wordt volgens de website van de gemeente het E4-bord met oplaadteken gebruikt en twee soorten onderborden gebruikt (zie kader)

Onderborden in Leiden

Het bord OB504 (twee pijlen wijzend naar links- en rechts-onder) met daaronder een bord met de tekst "alleen voor opladen elektrische voertuigen"

het bord OB504 en het onderbord met de tekst "alleen voor elektrische voertuigen".

Van belang bij "alleen voor elektrische voertuigen" is dat dat bedoeld is om het gebruik van stekkerauto's te stimuleren.

De auto hoeft niet aan de laadpaal verbonden te zijn, maar moet wel geheel elektrisch of hybride zijn. Dat bord kunnen we nergens vinden in de wijk.

In de praktijk zien we echter ook nog andere variaties. Zo is in de Pieter van der Aastraat een oplaadplek met het onderbord "opladen elektrische voertuigen", dus zonder "alleen voor".

En in de Jacobs Catslaan staat een bord "uitsluitend opladen elektrische voertuigen". Volgt u het nog? Waarschijnlijk niet. Kortom het is erg verwarrend.

Laadpaalklevers

Al in 2018 heeft het Genootschap Onze Taal 'laadpaalklevers' uitgeroepen tot het woord van het jaar. Een laadpaalklevers is een bezitter van een elektrisch voertuig die onnodig lang een plek bij een laadpaal bezet houdt. De batterij is opgeladen, maar het voertuig blijft staan. Dat is de bedoeling niet. Zodra de batterij is opgeladen moet de eigenaar het voertuig verplaatsen naar een 'normale' parkeerplek.

Want de tekst “alleen voor opladen elektrische voertuigen” geeft dit aan. Dit heeft tot nogal wat juridisch gesteggel geleid. Uiteindelijk heeft het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden geoordeeld dat een klever terecht veroordeeld is tot een boete. Maar dit neemt niet weg dat er vragen over blijven. Hoeveel tijd heeft een eigenaar van een stekkerauto om na het opladen van zijn batterij het voertuig weg te halen? En wat als de batterij in de nacht vol is? Moet de eigenaar dan zijn bed uit? Hier ligt duidelijk ook een handhavingsprobleem.

Parkeerplekken in de Mors

Een ander probleem is het aantal parkeerplekken in de wijk. Iedere plek die voor oplaadauto's wordt gereserveerd is er één minder voor benzine- of dieselauto's. De parkeerplek voor een stekkerauto is niet altijd bezet. Een buurtgenote van mij kwam 's avonds laat thuis en parkeerde haar auto op een stekkerplaats. Die was immers onbezet. De volgende dag zou ze vroeg vertrekken. Waarschijnlijk is er gebeld door een stekkereigenaar met het gevolg dat ze een boete van €90 plus administratiekosten kreeg. Zo blijft een broodnodige parkeerplek onbezet.

De gemeente Den Haag probeert daar wat aan te doen. In wijken waar de parkeerdruk hoog is, heeft zij daarom een venstertijd ingesteld bij parkeerplekken met laadpalen. Weer een onderbord: “10.00 – 22.00 h”. Dit betekent dat de laadplek tussen 10.00 uur in de ochtend en 22.00 uur in de avond exclusief voor opladende auto's is. Buiten deze tijden mag op deze plek ook geparkeerd worden met een niet-elektrische auto. Het lijkt mij een prima oplossing die ook navolging verdient. Kan dit in Leiden ook?

Victor Kersing

Transvaalgeschiedenis

Transvaal is het stuk van de Mors dat ligt ingeklemd tussen de Rijn en de spoorlijn naar Den Haag. De Morsweg loopt als een ader dwars door de wijk. Misschien woon je in Transvaal, of fiets je er doorheen, op weg naar de stad. De tunnel onder het spoor naar Den Haag vormt de verbinding met de rest van de Mors. We zijn nu gewend aan de dichte bebouwing, maar dat is niet altijd zo geweest. Wist je dat dit vroeger tuinbouwgebied was met grote landgoederen langs het water, buitenplaatsen met romantische namen als Oranjelust, Bloemlust en Rijnzicht? Het verdwijnen van de landhuizen is maar één van de transformaties die de buurt de afgelopen twee eeuwen heeft doorgemaakt.

In het project “Wie maakt geschiedenis?” onderzochten studenten van de opleiding Geschiedenis met hulp van bewoners van Transvaal de geschiedenis van de wijk. Het project stond onder leiding van de historici Ariadne Schmidt en Alicia Schrikker en werd ondersteund door de wijkvereniging Transvaal. Bewoners introduceerden de buurt bij groepjes studenten. Sommigen vertelden wat zij zelf al hadden uitgezocht over de geschiedenis van de buurt, zoals over de conservenfabriek rond Morsweg 62 of de functie van de Duitse bunker die nu nog naast de Morspoortgarage staat.

Anderen vertelden vooral over hun eigen herinneringen, over het opgroeien in de wijk in de jaren 1960, de scholen, het buurtwerk. Of ze lieten studenten zien wat hen opviel aan de bebouwing: "Zie je die ramen, dat zijn eigenlijk etalages van oude winkeltjes, die waren hier vroeger overal."

Later namen studenten diepte-interviews af en doken ze het archief van Erfgoed Leiden in, waar ze bijvoorbeeld oude buurtkrantjes vonden die een beeld gaven van het buurtwerk van de jaren 1970, maar ook bevolkingsregisters, die een mooie indruk gaven van de bevolkingssamenstelling. Ze konden eruit halen vanaf welk moment er zoveel studenten in de wijk kwamen te wonen, of antwoord op de vraag of de bewoners geboren Leidenaren waren of toch ergens anders vandaan kwamen.

De wijk was voor deze studenten een soort geschiedkundig mini-laboratorium, waar grote historische processen heel concreet vorm krijgen. Neem bijvoorbeeld het grote proces van de industrialisatie van Nederland. Die is cruciaal geweest voor de vorming van de wijk: het grootste deel van de wijk is bebouwd in die periode van industrialisatie en de conservenfabriek Nieuwenhuizen speelde een enorme rol in het leven van

de eerste bewoners. Vrouwen en kinderen bewerkten buiten op straat de groenten die in de fabriek ingeblikt werden. Sommige oudere bewoners bleken hier nog herinneringen aan te hebben.

Ook andere grote processen en gebeurtenissen vonden hun weerslag in de wijk. Zo was, juist toen de buurt verder bebouwd werd, het Nederlandse kolonialisme op haar hoogtepunt. De straatnamen van de wijk verwijzen daarom naar 'helden' van Nederlandse afkomst uit de Tweede Anglo-Boerenoorlog in Zuid-Afrika, een bloedige oorlog tussen twee koloniale partijen.

Maar ook op andere manieren speelde het kolonialisme een rol in de wijk. Mannen die rijk waren geworden op Java, investeerden er hun geld in grondbezit of in de spoorlijnen die nu dwars door de wijk lopen. En de fabrieken gingen exporteren naar de koloniale wereld. Zo bereikten de boontjes en zuurkool uit de Leidse Transvaal de Nederlandse gemeenschap in het echte Transvaal in Zuid-Afrika. De Hollandse "smaak van thuis" was ook populair in koloniaal Indonesië, Suriname en de Antillen. Rond Sinterklaas adverteerden de koloniale kranten met borstplaat en andere lekkernijen uit de suikerwerf fabriek van Pel, die naast de conservenfabriek aan het water stond. De wijkgeschiedenis maakt op een verrassende manier inzichtelijk hoe zelfs het leven van gewone Leidse arbeidersvrouwen verbonden was met de koloniale wereld.

Het project draaide om het naar bovenhalen van de nog niet opgetekende verhalen van bewoners en van gegevens uit het archief. Studenten hielden zich uiteindelijk bezig met allereerste onderwerpen. Ze liepen van de sociale rol die de meer

dan dertig (!) winkeltjes in de wijk vervulden, tot de herinnering aan de bezettingstijd, en de (koloniale) marketingstrategie van de conservenfabriek.

Op de website www.thingsthattalk.net/nl/zone/transvaal hebben ze hun onderzoek omgewerkt tot een voor iedereen toegankelijke online tentoonstelling met prachtige foto's en archiefmateriaal en verrassende verhalen uit de wijk. Neem er vooral een kijkje!

Toch draaide het project niet alleen om zichtbare resultaten zoals de website, maar ook om het proces. Het samen bezig zijn met geschiedenis bleek enorm inspirerend. Studenten leerden van bewoners goed te kijken naar de wereld om zich heen, en luisterden aandachtig naar de verhalen.

Hoe zeer geschiedenis in de buurt leeft, bleek wel uit de grote opkomst bij het buurtcollege over de Boerenoorlog door Jan Bart Gewald, historicus van Zuid-Afrika, die heel mooi en invoelend de rol van de straatnaamgevers een plek gaf in zijn verhaal. Dat was een gewelddadig en rampzalig verhaal met alleen maar verliezers. Hij liet ook zien hoe deze mannen niet alleen door Nederlanders, maar ook later door het apartheidsregime op een voetstuk geplaatst zijn. Dat bood genoeg stof voor discussie, ook over de straatnamen zelf. Op de website is terug te lezen hoe de studenten deze discussies verwerkten in hun onderzoek naar de straatnamen.

Het project werd ook opgepikt door de pers en in de maanden oktober en november besteedde het Leidsch Dagblad elke week aandacht aan de wijk. Ze belichtten het werk van de studenten en spraken erover met de bewoners. Na een intensieve periode van onderzoek en samenwerking tussen de studenten, de wijkvereniging en de wijkbewoners werd het project afgesloten met een minifestival op 20 oktober op het bedrijventerrein van Morsweg 55e.

Wijkbewoners Joop en Petra verzorgden rondwandelingen door de wijk, studenten presenteerden de website, er waren korte lezingen en er werden doorlopende oude films uit de wijk afgespeeld. En bezoekers konden op een interactieve tijdlijn hun eigen geschiedenis in de wijk een plek geven. Met het minifestival werd het project afgesloten, maar de buurtgeschiedenis zelf natuurlijk niet. Er valt nog altijd meer te ontdekken.

*Alicia Schrikker,
foto's Cees de Jonge*

De foto's zijn speciaal gemaakt voor de online tentoonstelling met beeld, tekst en film uit Transvaal op www.thingsthattalk.net/nl/zone/transvaal

Morse Mondialen

Met succes verlengd! In dit nummer komt weer één van de Morse kunstenaars aan bod, die via ons magazine wat meer bekendheid kan krijgen. Diane van Bohemen de Grijs is sinds kort aangesloten bij De Leidsche Mondialen, het Leids kunstcollectief waar we in eerdere nummers al over schreven en die exposeert in de Stadstimmerwerf.

Wie is Diane van Bohemen de Grijs? Diane (64), is een echte Leidse, woont al 27 jaar in de Hoge Mors, getrouwd en heeft vier kinderen. Na de HAVO is ze eerst begonnen in een foto vak winkel en daarna gaan werken als activiteitenbegeleider in de ouderenzorg in Scheveningen. Na een studie kunstzinnige therapie heeft Diane ruim 4 jaar een eigen praktijk gehad. Schilderen deed Diane al vanaf haar 10e jaar, eerst met olieverf en later is ze zich gaan specialiseren in 'sluiertechniek', ook wel glaceren genoemd. Daarbij bouw je een werk in diverse transparante kleurlagen op. Een tijdje geleden begon zij met acrylverven en tekenen en volop bezig met het abstract schilderen.

Diane beheerst graag alle technieken en onderwerpen. Haar schilderijen gaan meestal over mensen of dieren met een boodschap of een verhaal. Maar ook andere thema's zoals

Hollandse landschappen, portretten, het namaken van Monets of Aboriginal art. Op dit moment schildert zij ook volop abstract. Het komt vanuit haar tenen als ze iets schildert. Diane geeft graag haar kennis en passie door aan anderen. Zo begeleidt zij als vrijwilliger het Open Atelier van de Stichting Scarabee, het Leidse centrum voor leven met en na kanker. Diane geeft graag haar kennis en passie door aan anderen.

Waar is Diances werk te bewonderen?

* Haar voorjaartentoonstelling is bij het verschijnen van dit nummer al gesloten maar in november 2023 hangt haar werk in de Stadstimmerwerf aan het Galgenwater, expositieruimte van De Leidsche Mondialen.(5 dagen open).

* Diane geeft workshops in het inloophuis Scarabee en is bezig met de opzet van een volgende workshop. Diane geeft ook persoonlijke

trainingen en cursussen. Dus houdt haar **Facebook & Instagram** in de gaten.

* Uiteraard verkoopt ze graag een aantal van haar werken.

Wil je weten wat ze nog meer heeft? Kijk dan op:

Facebook: www.facebook.com/diane.vanbohem of via

Instagram: www.instagram.com/diane.vanbohem/

Website: www.schilderles-leiden.nl

Nieuwsgierig geworden naar deze Morse Mondiale kunstenaar?
Je kunt Diane bereiken voor haar kunstwerken of het boeken van haar trainingen/cursussen via haar Facebook of per email: etm.bohem@ziggo.nl of haar website": www.schilderles-leiden.nl

Yvonne Nicasie

Langs de Azurietskade

Met de nieuwbouw tussen de Diamantlaan en de spoorlijn is er een aangenaam wandelpad in de wijk gekomen. Het loopt langs wat nu de Azurietskade heet. Veel wandelaars, vaak met een hond, tref je daar. Een paar jaar geleden hebben we u al op dat schelpenpad gewezen toen we de Mors8 wandeling [1] voor u beschreven. Zelf gebruik ik dat pad vaak om via het tunneltje onder de Churchillbrug bij de Dr. Lelylaan, de Morskade en de Morsweg naar de binnenstad te lopen: een heerlijke verkeersluwe route.

Een hekwerk langs het water

Op een dag in de zomer van 2020 wandelde ik weer langs dat schelpenpad. Ditmaal op weg naar de Churchillbrug om er een foto voor Morsetekens van te maken. Toen viel het me voor het eerst op: een hekwerk aan de waterkant. Waar zou dat dan voor dienen.

Misschien om rolstoelrijders de kans te geven dicht langs de waterkant te vissen? Niet erg waarschijnlijk, want het pad loopt er niet precies langs. En er is nog een groenstrook tussen waarvan de ondergrond best vaak drassig is.

Damwand met hek bij Azurietskade

Flatgebouw

Sinds die tijd heb ik veel mensen op dat hekwerk gewezen en gevraagd of zij wisten wat het kon zijn. Naarmate ik er meer mensen over sprak kwamen ook meer details naar boven.

Zo liepen we er ook een keer langs met leden van de projectgroep Hoge Mors, die toen werkten aan een plan voor een vernieuwde parkeer-, groen- en rioolinrichting.

Archiefphoto Diamantlaan

David van Zanten, de projectleider, liet ons toen aan de hand van een archieffoto zien dat er vóór de nieuwbouw een flatgebouw stond dat over het water stak. Langs het water was een tunnel onder het gebouw door met aan de waterkant het hekwerk. Het wandelpad liep er dus toen ook al. Maar mede vanwege dat tunneltje onder de flat door was het er niet zo fijn om te lopen.

Damwand

Het hekwerk staat niet op zichzelf. Aan weerszijden van het water zijn er ook stalen damwanden. De wand aan de kant van het voormalige flatgebouw zou er kunnen staan om te dienen als waterkering voor het gewicht van de flat. Maar dat verklaart niet waarom er aan de overkant ook een damwand staat, zo redeneerde David van Zanten.

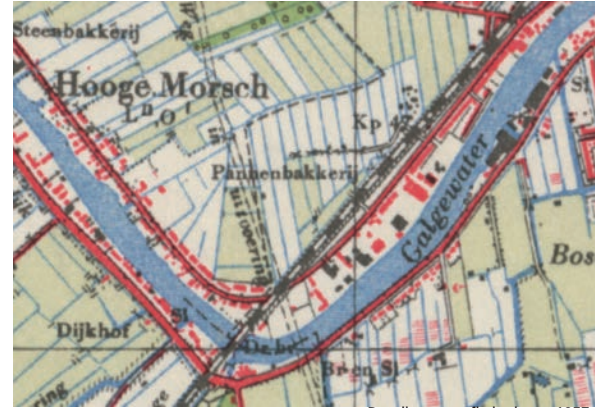
Detailkaart Hoogheemraadschap

Op de kaart?

Nauwkeurige, actuele kaarten van de omgeving zijn lastig te vinden. Het hoogheemraadschap houdt zich bezig met alle waterlopen en we keken dus eens naar de kaart waarop onze omgeving is afgebeeld [2]. Een stukje ervan is hierbij afgebeeld. Enigszins tot onze verbazing is er niets van de damwanden op de kaart te vinden.

De kaarten van Nederland door de eeuwen heen kun je zien via topotijdreis.nl. Dat is heel leuk om te doen. Je kiest op een kaart van deze tijd je woonhuis en dan kan je zien wat er vroeger geweest is. Dat hebben we ook gedaan voor de sloot, of gracht, langs de Azurielkade. In die tijd was er nog geen spoordijk. De Morsweg liep toen door over het Werninkterrein en stak voor de spoorbrug de spoorlijn over om door te gaan op de Hoge Morsweg.

Interessant is dat op deze kaart overstekende wegen over de spoorlijn en de naastliggende sloot te zien zijn. Je zou kunnen denken dat daarvoor de damwanden nodig waren. Op eerdere kaarten is niets te zien en in de zestiger jaren werd de spoordijk aangelegd waarmee die overstekende wegen vast weer verdwenen.

Detail topografische kaart 1957.

Conclusie

Waar komt die damwand nu vandaan? Voor mij is de meest logische verklaring dat die damwand bij het voormalige flatgebouw hoort. Immers, om de flat te bouwen was boven het water een stevige ondergrond nodig. Daarvoor zal tijdelijk een platform over de sloot of gracht hebben gelegen die ondersteund werd door de damwanden aan weerszijden. Een weg naar het land van een boer, zoals aangegeven op de kaart van 1957, zal niet zo'n stevige constructie gehad hebben.

Weet u misschien meer? Laat het mij weten en dan zoeken we het verder uit.

Ger Koper

Noten:

[1] Mors8 wandeling lopen? Kaartje vindt u op mors8.morslint.nl en de beschrijving op www.morslint.nl/mors8-wandeling.

[2] ROR-10 - Katwijk- Leiden- Oegstgeest- Voorschoten- Wassenaar.pdf. De voor ons hinderlijke horizontale arcering is onderdeel van de kaart.

Jeugdgezondheidszorg

In de Mors-
CJG Zuid aan Vijf Meilaan

Vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Zuid werkt de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) voor de Mors. We praten met verpleegkundigen Mediha Akbulak en Sarah Kerssemeijer.

Mediha werkt al 30 jaar voor de Leidse ouders en kinderen. Zij is vooral bezig met kinderen van 4 tot 12 jaar, maar ze werkt ook als gezinsverpleegkundige. Dat betekent dat ze wat intensiever kan meelopen met gezinnen en dat ze dan met de ouders meedenkt over alle kinderen in het gezin.

“Ik vind de Mors een heel leuke wijk om te werken, omdat er mensen uit veel verschillende culturen wonen. Ik houd ervan te praten over wat ouders en kinderen belangrijk vinden en probeer ze daarmee verder te helpen.” Sarah is vorig jaar begonnen en werkt vooral voor de kinderen van 0-4 jaar. “Ik geniet van de fijne samenwerking in het team. In dit vak is het fijn ouders gerust te kunnen stellen of juist te ondersteunen. We zien kinderen van verschillende leeftijden en kinderen en ouders gaan bij ons vaak blij de deur uit”.

Specialisten van het normale kind

De artsen en verpleegkundigen van de JGZ zijn de specialisten in de groei en ontwikkeling van het normale kind. En normaal is niet hetzelfde als gemiddeld: het ene kind groeit

hard, het andere blijft kleiner, de één is snel met geluidjes maken, de ander rolt al snel om. Bij de bezoeken aan het CJG kijken ouders en JGZ samen naar de ontwikkeling: wat is voor dit kind normaal en wat past voor dit kind in dit gezin nu het best als voeding, opvoedaanpak, spelletjes en later als sport.

Van baby tot volwassen

Jonge ouders maken snel na de geboorte kennis met de JGZ.

Een screener komt langs voor de hielprik en de gehoortest. Bij het eerste kindje komt de verpleegkundige rond de tweede week thuis voor een kennismakingsgesprek. Bij een tweede kind is dat gesprek, als het de ouders lukt, vaak op het CJG aan de Vijf Meilaan. De verpleegkundige kijkt ook naar de baby: herstelt het naveltje goed, is hij al aan het groeien na het afvallen van na de geboorte? Ouders kunnen dan ook hun vragen kwijt aan de verpleegkundige. Daarna komen de meeste kinderen langs op de momenten dat ze aan de beurt zijn voor een vaccinatie. Verder bespreken ouders en JGZ samen wat een goed moment is voor een volgend bezoek en ouders kunnen altijd zelf contact zoeken.

Vragen of zorgen over kinderen

Soms is de groei of ontwikkeling echt opvallend en lijkt je kind, of jij als ouder, er last van te hebben of maak jij, de JGZ of allebei zich zorgen om de toekomst. Dan is het goed een extra consult af te spreken. De JGZ kan met je meedenken. Omdat de JGZ zoveel kinderen ziet, hebben ze veel ervaring met wat zorgwekkend is en wat niet, en wat kan helpen

de ontwikkeling weer goed op te pakken. Soms kan een jeugdarts je geruiststellen, soms kan de JGZ meedenken met gerichte adviezen en soms is het juist belangrijk een hulpverlener te zoeken.

Wat biedt de JGZ bij vragen of zorgen?

1: Je wilt als ouder wat meer weten over ontwikkeling en opvoeding.

- Op www.cjgleiden.nl vind je informatie per leeftijd over een gerichte vraag of om gewoon wat rond te kijken. Je hebt voor kinderen tot 4 jaar ook de GroeiGids, die je kort na de geboorte van de JGZ krijgt. Daarin staat de grote lijn van wat je verwachten kunt bij een jong kind.
- Download de app GroeiGids: Dat kan al zodra je zwanger bent. In de app kun je zelf de groei en ontwikkeling bijhouden, van de eerste echo tot het diploma van het voortgezet onderwijs. Je kunt de groeicurves van je kinderen over elkaar leggen en ze zo vergelijken. De app stuurt, als je wilt, ook informatie die op de leeftijd van jouw kind handig is: een volgende stap in uitbreiding van de voeding, aan welk speelgoed is hij nu toe, wanneer opgeven voor een basisschool, je kind in het verkeer, seksuele voorlichting.
- Kijk op de CJG-website ook eens naar cursussen: van cursussen over peuters, over drukke kinderen, of een EHBO-cursus.

2. Je maakt je ergens zorgen over als ouder.

- Als je een vraag wilt stellen, kun je het centrale nummer van de JGZ bellen: 088 254 23 84. Dat kan, als je wilt, anoniem. Je wordt dan doorverbonden met een ver-

pleegkundige uit het hele gebied van de GGD.

- Je kunt ook chatten met een verpleegkundige vanaf de site www.cjgleiden.nl op werkdagen van 9:30 tot 11:30 uur.

3. Je hebt een vraag over je kind en je wilt een onderzoek of gesprek, bijvoorbeeld een ogentest, meting van de groei of als je denkt dat je kind niet goed gedijt. De JGZ weet hoe je kind tot dan toe groeide en ontwikkelde. Dat is belangrijk als je iets wilt doen aan een probleem of probleemje.

- Maak een afspraak bij CJG Zuid bij je eigen verpleegkundige of arts. Voor jongeren op het vervolgonderwijs is er een apart adolescententeam. Je kunt voor een afspraak mailen naar: JGZleidenzuidwest@ggdhm.nl
- Je kunt ook een afspraak maken bij de pedagogisch medewerker van CJG Zuid: cjg-pedagogischadvies@ggdhm.nl

Tot slot een vraag aan Mediha:

Wat is er veranderd aan het werk in de afgelopen 30 jaar? "Ik denk vooral de geldzorgen van veel gezinnen. Die geven veel stress, waardoor ouders vaker niet de ouder kunnen zijn die ze zelf willen zijn. Je komt er dan niet met eenvoudige tips of adviezen. Je moet dan samen met de ouders kijken wat nodig is en we kennen goed de weg naar andere hulpverleners in Leiden."

Mediha, Sarah en hun collega's in CJG Leiden Zuid staan klaar voor de kinderen van de Mors en hun ouders, als het goed met ze gaat en ook in moeilijke periodes.

Rig Mutschler

Pacelli & kinderboerderij

Het is lente!

De kleutergroepen van de Pacellisschool bezochten op 18 april de kinderboerderij in park Kweeklust.

De kinderen mochten de dieren aaien, knuffelen en eten geven.

De kinderen én dieren hebben ervan genoten!

Kim Straathof Pacellisschool

Pacellisschool

VREEDZAAM EN KLEINSCHALIG

Pacelli
RK BASISCHOOL

Kennismaken? Bel of mail voor een afspraak:

DAMLAAN 22 | 2332 XH LEIDEN
071-5760858 | PACELLI@SCOLEIDEN.NL
PACELLISCHOOL.NL

Dierenweide Kweeklust

NIEUWS!

Dierenweide Kweeklust is iedere zondagmiddag van 14.00 tot 16.00 uur open voor het publiek. Vanaf woensdag 10 mei is de dierenweide ook open op de woensdagmiddagen van 14.00 tot 16.00 uur. Dit is mogelijk dankzij de aanmelding van nieuwe vrijwilligers. Extra vrijwilligers zijn nog altijd zeer welkom, dus meld je aan via dierenweidekweeklust@gmail.com.

We hebben ook veel nieuwe dieren op de dierenweide rondlopen: 4 moedergeiten en hun 9 kleintjes en 3 net geschoren moederschappen (oaien) met hun 7 lammetjes zijn begin mei gearriveerd. Het is dus een dolle boel met al die rondtappende kleintjes. Kom dus langs op woensdag- of zondagmiddag. En niet te vergeten: de ezels zijn terug. Wij zijn blij, maar ook zij zijn blij!

Zie bijgaand de QR voor ons Instagrampagina.

LENTE IN DE MORS

Het was goed te merken dat het eindelijk lente was in de Mors. Op verschillende plekken zag je nesten van meerkoe-ten. Vervolgens gingen de ouders op stap met hun kroost. Het is niet gemakkelijk om die goed op de foto te krijgen. Als je te dichtbij komt gaan de ouders aardig te keer om hun kroost te beschermen.

"Blauwtjes"

"Een bruin blauwtje? Net zoiets als een vierkante cirkel? En zijn er ook blauwe bruintjes?" Blauwe bruintjes zijn mij niet bekend, maar bruine blauwtjes bestaan wel degelijk. Allereerst zijn vrouwtjes van een aantal soorten Blauwtjes (een onderfamilie van Dagvlinders) aan de bovenkant bruin. Er is zelfs een soort met de naam Bruin blauwtje, waarvan vrouwtjes én mannetjes bruin zijn. Deze soort komt ook in Leiden voor, al zijn ze in onze stad schaars. Twee andere soorten Blauwtjes zijn door het hele land volop te vinden en ook in de Mors erg algemeen: het Icarusblauwtje en het Boomblauwtje; die laatste heette vroeger ook Zilverblauwtje.

De mannetjes van deze twee zijn met opengeklapte vleugels nauwelijks te onderscheiden (zie foto van Lucie Ritter van het mannetje Icarusblauwtje). De vrouwtjes wel: die van het Boomblauwtje hebben op de bovenzijde dikke zwarte randen, terwijl vrouwtjes Icarusblauwtje van boven bruin zijn met meestal een blauwige gloed en een rand van oranje driehoekjes. Met dichtgeklapte vleugels zien de twee vlindersoorten er heel verschillend uit.

Icarusblauwtje_man_Lucie Ritter

Boomblauwtje onderzijde Gerard van der Klugt

Het Boomblauwtje is aan de onderkant lichtblauw met zwarte vlekjes, zonder wit en zonder oranje (zie foto). Het Icarusblauwtje is van onderen lichtbruin met meestal wat blauw; daarbij witomrande zwarte vlekjes en een buitenrand met oranje driehoekjes (zie foto). Van onder lijken ze op enkele andere soorten.

In Nederland komen nog andere Blauwtjes voor, die of zeldzaam zijn, of alleen in het oosten en zuiden voorkomen. Veel van die soorten gaan achteruit. In Leiden zul je ze niet snel zien.

Het Icarus- en Boomblauwtje hebben een bescheiden voorjaarsgeneratie en 's zomers de grote, tweede piek. Dat hebben ze gemeen met veel andere dagvlinders. Soms is er nog een derde generatie bij het Boomblauwtje.

Boomblauwtjes hebben diverse bomen en struiken, klimop, heide en kattenstaart als waardplant (voedselplant voor de rupsen). Zij eten vooral de bloemknoppen en zaden, veel minder de bladeren. De vlinders halen nectar uit veel soorten

Icarusblauwtje onderzijde Gerard van der Klugt

bloemen en boombloesems. Ze vliegen vanaf 50 cm hoogte tot de top van de bomen, vooral aan bosranden, maar ook in parken en stadstuinen. Ze zijn nooit in grote aantallen samen. Het Boomblauwtje is de laatste decennia sterk toegenomen in Nederland.

Ook het Icarusblauwtje is in ons land toegenomen, maar minder sterk dan het Boomblauwtje.

Het Icarusblauwtje heeft als waardplanten vooral klavers; favoriet zijn rolklaver, hopklaver, kleine klaver en hazenpootje. Nectar halen ze uit klavers en verwante soorten, maar ook uit heel andere bloemen. Ze vliegen meestal dicht boven de lage vegetatie; soms in grote aantallen samen. Je vindt het Icarusblauwtje veel in kruidenrijke graslanden en dijken van open natuurgebieden. Maar in de stad, ook in de Mors, kun je ze aantreffen in zonbeschenen, bloemrijke bermen en sommige, wat ruigere grasvelden. Daarvoor is extensief en gefaseerd maaien noodzakelijk. Gelukkig is in Leiden, en zeker ook in de Mors, het maaiedrag voor het gemeentelijk groen de laatste jaren sterk verbeterd. Want met minder aan groene bijartlakens, meer Blauw(tjes) op straat!

Verdere informatie bij de Vlinderstichting: [https:// www.vlinderstichting.nl](https://www.vlinderstichting.nl)

Gerard van der Klugt (tekst & foto)
Lucie Ritter (foto)

PROFILE
DE FIETSSPECIALIST

...daar mag je **méér** van verwachten!

Van Polanen

**5 JAAR
GARANTIE
BIJ EEN E-BIKE***

*VRAAG NAAR DE VOORWAARDEN

**+
GRATIS
GROTERE
ACCU***

Morsweg 174 | 2332 ES Leiden | 071 531 34 98 | www.profilepolanen.nl

juni 2023

ZWAAI	*****	SIGNAAL
VLIEG	****_	VERSLAG
HARD	*****_	SCHUUR
KERST	*****_	WACHT
JUBEL	****_	OMZET
VUUR	***_	VOGEL
BODEM	*****_	DAL
RIDDER	*****_	BAND
DRANK	***_	GEVER
BOEK	*****_	DOEK
GRAS	*****_	BESCHERMING
WAS	****_	GREEP

maart 2023

AARD	DISTEL	ROOS
EDEL	METAAL	DETECTOR
PROEF	KLASSEN	ASSISTENT
GLAS	HARD	LOOPSCHOENEN-
REGISTRATIE	BEDRIJF	JE
RIJK	DOM	KERK
FLAP	UIT	SLAGEN
KANT	WERK	STRESS
LACH	BOEK	RECENSIES
ZOMER	VERKOOP	PRAATJE
SPOED	ARTSEN	STUDIE
ROOK	VLEES	BOOM
HONDEN	TROUW	BREUK
WINTER	BIER	GLAS
JASMIJN	RIJST	STOMER

Oplossing: Landbouwbesluit

Vul op de plaats van de puntjes een woord in, zodat het met het eerste woord een nieuw woord vormt en met het laatste weer een ander woord vormt. Zet de "onderstreepte" letters naast elkaar en u heeft de oplossing.
 Stuur uw oplossing vóór **7 augustus 2023** naar: info@morsetekens.nl. Onder de goede inzenders wordt een cadeaubon ter waarde van 15 euro verloot.